

Rijksoverheid

Mensenrechtenverdedigers steunen

Overal zetten mensen, groeperingen en maatschappelijke instanties zich op vreedzame wijze in voor mensenrechten. Nederland steunt wereldwijd mensenrechtenverdedigers.

Mensenrechtenverdedigers kaarten misstanden door autoriteiten aan, verspreiden informatie en staan slachtoffers van schendingen van mensenrechten bij. Ze nemen daarbij soms grote risico's. Regelmatig worden ze slachtoffer van intimidatie en geweld.

Nederland ondersteunt mensenrechtenverdedigers op basis van het Actieplan Mensenrechtenverdedigers. Dit plan richt zich op capaciteitsopbouw, innovatie en veiligheid. Er wordt bijvoorbeeld gewerkt aan de zichtbaarheid en bekendheid van mensenrechtenverdedigers, omdat zichtbaarheid bescherming biedt. Nederland steunt mensenrechtenverdedigers onder meer op de volgende manieren:

- Samenwerken binnen de Europese Unie (EU). Hiervoor gebruiken de vertegenwoordigers van de EU en de ambassades de 'EU richtsnoeren over mensenrechtenverdedigers'.
- Bijwonen van rechtszaken tegen mensenrechtenverdedigers om toe te zien op een eerlijk proces.
- Organiseren van de bijeenkomst 'Speak Truth to Power' op 21 en 22 januari 2014. De deelnemers waren mensenrechtenverdedigers en vertegenwoordigers van het ministerie van Buitenlandse Zaken, van de lidstaten van de Europese Unie.
- Steunen van het Shelter City-initiatief om bedreigde mensenrechtenverdedigers tijdelijk onderdak te bieden om op adem te komen. Den Haag is sinds maart 2012 een Shelter City. Middelburg sloot zich aan in januari 2014.
- Uitreiken van de jaarlijkse Mensenrechtentulp aan een organisatie of persoon. De prijs bevordert creatieve en innovatieve ideeën over mensenrechten en brengt deze onder de aandacht. Genomineerden voor deze prijs kunnen van over de hele wereld komen. In 2013 ging de prijs naar de Pakistaanse organisatie Aahung. Deze organisatie zet zich in voor seksuele en reproductieve rechten in Pakistan.

Aan de Voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
Den Haag

Directie Mensenrechten, Goed Bestuur, Emancipatie en Humanitaire Hulp
Bezuidenhoutseweg 67
2594 AC Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.minbuza.nl

Contactpersoon
DMH

T +31 (0)70 348 5061
F +31 (0)70 348 5049
DMH@minbuza.nl

Onze Referentie
DMH/MR-191/2012

Bijlage(n)
1

Datum 8 maart 2012
Betreft Actieplan Mensenrechtenverdedigers

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u conform de toezegging in de mensenrechtenstrategie 'Verantwoordelijk voor Vrijheid' het Actieplan Mensenrechtenverdedigers aan.

In dit actieplan is de Nederlandse inzet in relatie tot (het werk van) mensenrechtenverdedigers wereldwijd nader gespecificeerd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Dr. U. Rosenthal

Actieplan mensenrechtenverdedigers

Inleiding

Het vergroten van veiligheid en welvaart en het bevorderen van vrijheid zijn de drie onderling verweven pijlers van het Nederlands buitenlands beleid. De Nederlandse mensenrechtenstrategie kent vijf prioriteiten, te weten vrijheid van meningsuiting, inclusief internetvrijheid en vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, gelijke rechten voor iedereen, ondersteuning van mensenrechtenverdedigers, maatschappelijk verantwoord ondernemen en aandacht voor aanpak van de ernstigste schenders.
Nederland geeft steun aan mensenrechtenverdedigers[1]. Mensenrechtenverdedigers en hun organisaties zetten zich in hun maatschappijen in voor fundamentele vrijheden en ondersteunen daarmee de verdere democratisering van binnenuit. Vaak is samenwerking met overheden mogelijk, maar in een flink aantal landen worden mensenrechtenverdedigers vanwege hun werk bedreigd door overheden en niet-statelijke actoren zoals gewapende groepen, private (beveiligings)bedrijven en individuen. Deze aanvallen worden vaak niet onderzocht of vervolgd. Steun aan mensenrechtenverdedigers blijft van belang en één van de prioriteiten van het Nederlandse mensenrechtenbeleid.
Nederland zet zich in voor de fysieke veiligheid en vrijwaring van intimidatie van mensenrechtenverdedigers. Zo kunnen zij zich doelgericht inzetten voor de bescherming en bevordering van mensenrechten en fundamentele vrijheden in eigen land of regio. Speciale aandacht gaat uit naar twee kwetsbare groepen van mensenrechtenverdedigers: vrouwen en LHBT[2].

De Nederlandse inzet op het gebied van mensenrechtenverdedigers gebeurt veelal multilateraal, vooral in EU-verband. Het Verdrag van Lissabon moet ook op het terrein van mensenrechten zorgen voor een eendrachtiger en daadkrachtiger beleid van de EU. In aanvulling wordt waar nodig bilateraal en op nationaal niveau actie ondernomen. Hieronder worden de verschillende instrumenten waarover Nederland beschikt, uiteengezet.

Samenwerking binnen de Europese Unie

1. Nederland heeft een actieve rol in de, mede op voorstel van Nederland onder de EU-Raadswerkgroep Mensenrechten en democratisering (COHOM) ingestelde taakgroep mensenrechtenverdedigers. Deze actieve inbreng draagt bij aan de implementatie van de EU-richtsnoeren voor mensenrechtenverdedigers en de aandacht voor mensenrechtenverdedigers in de uitvoering van landenstrategieëen, via EU-mensenrechtendialogen en in het bredere EU-mensenrechtenbeleid.

2. Nederland zet in op EU-coördinatoren voor mensenrechtenverdedigers bij de EU-delegaties en een jaarlijkse bijeenkomst op landenniveau van de EU, lidstaten en mensenrechtenverdedigers. Nederland neemt veelvuldig het initiatief tot en ondersteunt verklaringen van de Hoge Vertegenwoordiger over mensenrechten. Dit vergroot de zichtbaarheid van het werk van mensenrechtenverdedigers.

3. Nederland steunt het 'European Shelter City Initiative', uitgewerkt onder Tsjechisch voorzitterschap in 2009, om op gecoördineerde wijze mensenrechtenverdedigers in acute noodsituaties tijdelijk onderdak te bieden in een netwerk van steden of regio's.

---

[1] "Personen, groeperingen en maatschappelijke instanties die universeel erkende mensenrechten en fundamentele vrijheden bevorderen en beschermen. Verdedigers van mensenrechten streven naar de bevordering en bescherming van burgerlijke en politieke rechten en de bevordering, bescherming en verwezenlijking van economische, sociale en culturele rechten. Mensenrechtenverdedigers bevorderen en beschermen ook de rechten van leden van groepen zoals inheemse gemeenschappen. Personen of groepen die geweld plegen of propageren, vallen niet onder de definitie."
[2] LHBT: Lesbiennes, Homoseksuelen, Biseksuelen, Transgenders

Nederland levert een actieve bijdrage aan het voorbereidende onderzoek van de Europese Commissie om het initiatief verder uit te werken. Op reguliere basis wordt contact met gemeenten en NGO's onderhouden en een actieve bijdrage aan de gedachtenvorming en concrete initiatieven met betrekking tot Shelter Cities geleverd. Dit draagt bij aan de mogelijkheden voor opvang als de mensenrechtenverdediger in nood eenmaal in Nederland arriveert.

Verenigde Naties

4. Nederland spant zich in voor het behoud van de onafhankelijkheid van de zogenaamde 'speciale procedures' van de VN, waaronder de Speciale VN-Rapporteur (SR) inzake Mensenrechtenverdedigers. De SR levert via rapporten aan Mensenrechtenraad en de Algemene Vergadering van de VN waardevolle informatie over de situatie van mensenrechtenverdedigers wereldwijd, bruikbaar in het Nederlands beleid.

5. De SR signaleert dat mensenrechtenverdedigers die samenwerken met de VN (inclusief de Speciaal Rapporteurs) problemen ondervinden. Nederland brengt dit onderwerp onder de aandacht van de VN en -lidstaten – bijvoorbeeld tijdens zittingen van de Mensenrechtenraad. Ambassades verlenen de mensenrechtenverdedigers waar mogelijk en bij voorkeur in EU-verband, steun om zo bescherming te bieden tegen intimidatie en hun veiligheid te vergroten.

6. In de onderhandelingen over de VN-resoluties over de situatie van mensenrechtenverdedigers ziet Nederland er op toe dat hun rechten voorop staan en dat deze zo min mogelijk elementen bevatten die hun werk bemoeilijken. Zo kunnen zij een waardevolle bijdrage blijven leveren aan de bevordering van mensenrechten.

OVSE

7. Nederland moedigt de dialoog binnen de zogenoemde 'menselijke dimensie' van de OVSE tussen mensenrechtenverdedigers uit de OVSE-regio en hun regeringen aan en faciliteert mensenrechtenverdedigers die willen deelnemen aan OVSE-bijeenkomsten en/of een forum willen organiseren.

Bilateraal

8. Mensenrechtenfonds: vanuit het Mensenrechtenfonds (MRF) steunt Nederland tot en met 2013 zes organisaties die regionaal of wereldwijd werken ter ondersteuning van mensenrechtenverdedigers[3]. Daarnaast worden projecten gefinancierd die bijdragen aan de bescherming van mensenrechtenverdedigers op het internet [4].

[3] Frontline, werkt aan de (digitale) veiligheid van mensenrechtenverdedigers en biedt bescherming en tijdelijke opvang in Ierland of de regio waar de mensenrechtenverdediger werkt; International Federation for Human Rights (FIDH), zet zich in voor mensenrechtenverdedigers om in veiligheid te kunnen werken, en om hun nationale capaciteit en inspraakmogelijkheden bij internationale organisatie te vergroten; International Service for Human Rights (ISHR) verzorgt trainingen voor mensenrechtenverdedigers om hun effectiviteit bij de VN en regionale organisaties te vergroten; De Martin Ennals Award, bestaat uit een groot aantal bekende mensenrechten-NGO's zoals Amnesty International, Human Rights Watch. De organisatie reikt elk jaar een prijs uit aan een mensenrechtenverdediger; De regionaal werkende organisatie East and Horn of Africa Human Rights Defenders Project (EHAHRD), beoogt de kwetsbaarheid van mensenrechtenverdedigers in de regio voor vervolging te verkleinen en hun capaciteit te vergroten. Nederland draagt de komende jaren financieel bij aan het door de Verenigde Staten opgerichte fonds 'Lifeline', dat NGO's in noodsituaties ondersteunt zodat zij hun werk kunnen voortzetten.

[4] Er wordt onder andere een project van Hivos gefinancierd dat professionalisering van bloggers, activisten en mensenrechtenverdedigers op internet nastreeft. Ook zal door middel van een project van Free Press Unlimited een 'Wireless Reporting App' ontwikkeld worden waarmee training wordt gegeven in het veilig observeren, opnemen en uploaden van informatie.

Ook na 2013 worden uit het MRF projecten ter ondersteuning van mensenrechtenverdedigers gefinancierd, voor zover er geschikte voorstellen worden ingediend onder de bestaande tenderprocedures.

9. Bezoeken: Nederlandse bewindspersonen en hoge ambtenaren continueren de ontvangst van mensenrechtenverdedigers uit binnen- en buitenland. Bij buitenlandse bezoeken van bewindspersonen en hoog ambtelijke delegaties worden - waar dienstig - individuele zaken aan de orde gesteld en ontmoetingen met mensenrechtenverdedigers georganiseerd, om zo extra aandacht te geven aan hun werk.

10. Daarnaast heeft de Mensenrechtenambassadeur – zowel in Nederland als op zijn buitenlandse reizen – contacten en ontmoetingen met NGO's en individuele mensenrechtenverdedigers. Dit levert informatie op voor de vormgeving van het Nederlands beleid, ondersteunt de mensenrechtenverdedigers in hun zichtbaarheid en geeft hen daardoor bescherming als zij deze nodig hebben. De reisagenda van de Mensenrechtenambassadeur wordt bepaald door een goede verdeling van de regio's en landen waar een bezoek gerechtvaardigd is vanwege de ernst van mensenrechtenschendingen. De situatie van mensenrechtenverdedigers speelt bij die keuze een belangrijke rol. Het Breed Mensenrechten Overleg (BMO) bestaat sinds 1979 en is een samenwerkingsverband van niet-gouvernementele organisaties in Nederland. Veel van deze organisaties werken ook in het buitenland en staan veelvuldig in contact met mensenrechtenverdedigers en hun organisaties. Het BMO heeft één keer per jaar overleg met de Minister van Buitenlandse Zaken. Circa vier keer per jaar vindt op ambtelijk niveau overleg plaats tussen het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het BMO.

11. Verklaringen en demarches: waar opportuun voert Nederland, naast EU-verklaringen, aanvullende demarches op nationale titel uit en legt verklaringen af over de algemene situatie van mensenrechtenverdedigers in een bepaald land of de situatie van individuele mensenrechtenverdedigers. Beoogd resultaat is aandacht te krijgen voor hun werk en ze te ondersteunen.

12. Ambassades: door hun directe contacten met mensenrechtenverdedigers en NGO's ter plekke spelen de ambassades een belangrijke rol in de uitvoering van het beleid voor mensenrechtenverdedigers. In sommige landen kunnen ambassades – waar mogelijk in EU-verband[5] – een voortrekkersrol vervullen en zichtbaar voor mensenrechtenverdedigers opkomen tijdens openbare bijeenkomsten en in de media. Ambassades ontvangen jaarlijks het verzoek op of rond de Internationale dag van de rechten van de mens (10 december), een activiteit te organiseren waarbij aandacht wordt gevraagd voor het werk van mensenrechtenverdedigers en mensenrechten in het algemeen. Ambassades zien er op toe dat op lokaal niveau opvolging wordt gegeven aan de EU-richtsnoeren ten aanzien van mensenrechtenverdedigers, participeren actief in bijeenkomsten op lokaal niveau van de EU met NGO's en mensenrechtenverdedigers, stellen individuele situaties aan de orde en wonen rechtszaken tegen mensenrechtenverdedigers bij. In Europa vervullen de Nederlandse ambassades een voortrekkersrol bij de bescherming van rechten van LHBT. Waar nodig steunen zij de organisatie van 'Gay Prides' die in Europese landen georganiseerd worden. Met Nederlandse steun heeft de Mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa recent een LHBT rapport uitgebracht.

[5] In Mexico bestaat een regionale werkverdeling tussen de EU-delegatie en de vertegenwoordigingen van EU-lidstaten. De verantwoordelijke delegatie zorgt voor monitoring en agendering van bepaalde zaken in het EU-mensenrechtenoverleg en bespreekt deze met de (lokale) autoriteiten. Indien nodig wordt het initiatief genomen tot een lokale EU-verklaring of signalering naar Brussel met een voorstel voor een verklaring.

13. Sinds 2008 wordt aan een mensenrechtenverdediger die bijzondere morele moed heeft getoond door op te komen voor de mensenrechten in zijn/haar land, de Mensenrechtentulp uitgereikt. De winnaar staat symbool voor het belangrijke werk van mensenrechtenverdedigers wereldwijd. Ik beraad mij over de modaliteiten van deze prijs.

14. Respijtvisa: conform de brief van 2 mei 2011 aan de Tweede Kamer faciliteert het Ministerie van Buitenlandse Zaken de versnelde afgifte van Schengenvisa voor kort verblijf voor mensenrechtenverdedigers in nood die tijdelijk in Nederland willen verblijven. Het initiatief voor het aanvragen van een visum bij de Nederlandse Ambassade ligt bij de mensenrechtenverdediger zelf. De verantwoordelijkheid voor opvang en financiële ondersteuning in Nederland ligt bij het maatschappelijk middenveld en eventueel gemeenten en andere partners.

ZORGEN VOOR BESCHERMING - EU-RICHTSNOEREN OVER MENSENRECHTENVERDEDIGERS

I. DOEL

1. Het steunen van verdedigers van de mensenrechten is reeds lang een vast onderdeel van het externe mensenrechtenbeleid van de Unie. Doel van deze richtsnoeren is praktische suggesties te doen ter verbetering van het EU-optreden op dit terrein. De richtsnoeren kunnen bij contacten met derde landen op alle niveaus en in multilaterale mensenrechtenfora worden gebruikt ter ondersteuning en versterking van de inspanningen van de Unie om te bevorderen en aan te moedigen dat het recht om op te komen voor de mensenrechten wordt geëerbiedigd. De richtsnoeren voorzien ook in stappen van de Unie ten bate van mensenrechtenverdedigers die gevaar lopen en stelt praktische middelen voor om mensenrechtenactivisten te steunen en bij te staan. Een belangrijk element van de richtsnoeren is steun voor de speciale procedures van de mensenrechtencommissie van de VN, inclusief de speciale vertegenwoordiger van de VN voor mensenrechtenverdedigers en regionale mechanismen ter bescherming van mensenrechtenverdedigers. De richtsnoeren zullen de EU-missies (ambassades en consulaten van EU-lidstaten en delegaties van de Europese Commissie) helpen hun gedragslijn ten aanzien van mensenrechtenverdedigers te bepalen. Hoewel het aanpakken van specifieke problemen betreffende mensenrechtenverdedigers het hoofddoel is, dragen de richtsnoeren ook bij tot versterking van het mensenrechtenbeleid van de EU in het algemeen.

II. BEGRIPSBEPALING

2. Om voor deze richtsnoeren het begrip mensenrechtenverdedigers te bepalen is uitgegaan van de vigerende tekst van artikel 1 betreffende de rechten en verantwoordelijkheden van personen, groeperingen en maatschappelijke instanties voor de bevordering en bescherming van universeel erkende mensenrechten en fundamentele vrijheden van de VN (zie bijlage I), die bepaalt dat eenieder het recht heeft om, individueel en in samenwerking met anderen, in eigen land en internationaal de bescherming en verwezenlijking van mensenrechten en fundamentele vrijheden na te streven en te bevorderen.

3. Mensenrechtenverdedigers zijn personen, groeperingen en maatschappelijke instanties die universeel erkende mensenrechten en fundamentele vrijheden bevorderen en beschermen. Verdedigers van mensenrechten streven naar de bevordering en bescherming van burgerlijke en politieke rechten en de bevordering, bescherming en verwezenlijking van economische, sociale en culturele rechten. Mensenrechtenverdedigers bevorderen en beschermen ook de rechten van leden van groepen zoals inheemse gemeenschappen. Personen of groepen die geweld plegen of propageren, vallen niet onder de definitie.

III. INLEIDING

4. De EU steunt de beginselen die vervat zijn in de Verklaring betreffende de rechten en verantwoordelijkheden van personen, groeperingen en maatschappelijke instanties voor de bevordering en bescherming van universeel erkende mensenrechten en fundamentele vrijheden. Hoewel de eerste verantwoordelijkheid voor de bevordering en bescherming van de mensenrechten bij de staten ligt, erkent de EU dat personen, groeperingen en maatschappelijke instanties alle een belangrijke rol spelen bij de bevordering van de zaak van de mensenrechten. De activiteiten van de mensenrechtenverdedigers omvatten:

- het aanleggen van documentatie over schendingen;

- het helpen van slachtoffers van dergelijke schendingen door juridische, psychologische en medische bijstand of andere vormen van steun te verlenen, en

- het bestrijden van de cultuur van straffeloosheid die erop gericht is systematische en herhaalde schendingen van mensenrechten en fundamentele vrijheden toe te dekken.

5. Mensenrechtenverdedigers zien zich bij hun activiteiten vaak genoodzaakt kritiek uit te brengen op regeringsbeleid en regeringsmaatregelen. De regeringen mogen dit echter niet als negatief ervaren. Het bieden van ruimte voor een onafhankelijke benadering van en vrije discussie over regeringsbeleid en regeringsmaatregelen is een fundamenteel principe, en is een beproefde manier om het niveau van bescherming van de mensenrechten te verhogen. Mensenrechtenverdedigers kunnen de regeringen bijstaan bij de bevordering en bescherming van mensenrechten. Zij kunnen in het kader van een overlegproces een essentiële rol spelen door passende wetgeving en nationale plannen en strategieën inzake mensenrechten te helpen opstellen. Ook die rol moet worden erkend en gesteund.

6. De EU erkent dat de activiteiten van mensenrechtenverdedigers in de loop der jaren meer erkenning hebben gevonden. Zij hebben er voor gezorgd dat slachtoffers van schendingen steeds beter worden beschermd. Voor die vooruitgang is echter een hoge prijs betaald: mensenrechtenactivisten zijn zelf steeds vaker doelwit van aanvallen geworden en hun rechten worden in vele landen geschonden. De EU acht het van belang om te zorgen voor de veiligheid van mensenrechtenverdedigers en de bescherming van hun rechten. Belangrijk hierbij is dat de kwestie van mensenrechtenverdedigers vanuit een man/vrouw-perspectief wordt bezien.

IV. OPERATIONELE RICHTSNOEREN

7. Het operationele deel van de richtsnoeren is bedoeld om middelen en manieren te vinden om in het kader van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid daadwerkelijk te komen tot bevordering en bescherming van mensenrechtenverdedigers in derde landen.

Toezicht, rapportering en beoordeling

8. Nu al wordt aan de missiehoofden van de EU gevraagd om periodiek te rapporteren over de mensenrechtensituatie in hun landen van detachering. De Groep rechten van de mens van de Raad (COHOM) heeft onlangs het ontwerp van fact sheets goedgekeurd om die taak te vergemakkelijken. Overeenkomstig deze fact sheets moeten missies de situatie van de mensenrechtenverdedigers in hun rapporten vermelden, en met name alle tegen hen gerichte bedreigingen of aanvallen. De missiehoofden dienen daarbij te beseffen dat het institutionele kader van groot belang kan zijn om mensenrechtenverdedigers in staat te stellen hun werk veilig uit te voeren. Van betekenis in dit verband zijn wetgevende, justitiële, administratieve of andere geëigende maatregelen die door de staten worden genomen om personen te beschermen tegen geweld, bedreigingen, vergelding, negatieve discriminatie in feite of in rechte, druk of andere willekeurige maatregelen die het gevolg zijn van de legitieme uitoefening van een van de in de Verklaring inzake de rechten van mensenrechtenverdedigers opgesomde rechten. De missiehoofden moeten waar nodig het COHOM aanbevelingen voor mogelijke EU-maatregelen doen, zoals veroordeling van bedreigingen en aanvallen tegen mensenrechtenverdedigers, en voor demarches en publieke verklaringen wanneer mensenrechtenverdedigers onmiddellijk of ernstig gevaar lopen. De missiehoofden moeten in hun verslagen ook rapporteren over de effectiviteit van de EU-maatregelen.

9. De rapporten van de missiehoofden en andere ter zake dienende informatie, zoals rapporten en aanbevelingen van de speciale vertegenwoordiger voor mensenrechtenverdedigers van de secretaris-generaal, speciale rapporteurs van de VN en verdragsorganen en niet-gouvernementele organisaties, zullen het COHOM en andere bevoegde werkgroepen in staat stellen om situaties in kaart te brengen die om EU-optreden vragen en een besluit te nemen over de te nemen maatregelen of in voorkomend geval het CPV/de Raad die maatregelen aan te bevelen.

Rol van de EU-missies bij het steunen en beschermen van mensenrechtenverdedigers

10. In vele derde landen zijn EU-missies (ambassades van EU-lidstaten en delegaties van de Europese Commissie) het belangrijkste contactorgaan tussen de Unie en haar lidstaten en de mensenrechtenverdedigers ter plaatse. Zij hebben derhalve een belangrijke rol te spelen bij de uitvoering van het EU-beleid ten aanzien van mensenrechtenverdedigers. EU-missies moeten derhalve streven naar een proactief beleid ten aanzien van mensenrechtenverdedigers. Zij moeten tegelijk beseffen dat EU-maatregelen in sommige gevallen kunnen leiden tot bedreigingen of aanvallen tegen mensenrechtenverdedigers. Daarom moeten zij waar nodig met mensenrechtenverdedigers overleggen over mogelijke acties. Tot de maatregelen die de EU-missies kunnen nemen behoren:

- het strak coördineren en uitwisselen van informatie over mensenrechtenverdedigers, ook die welke gevaar lopen,

- het onderhouden van adequate contacten met mensenrechtenverdedigers, ook door hen te ontvangen in missies en door hun werkgebieden te bezoeken; te denken valt aan de aanstelling van specifieke verbindingsofficieren hiertoe, waar nodig op basis van lasten-verdeling;

- ervoor zorgen, indien en waar nodig, dat men zichtbaar is voor mensenrechten-verdedigers, door middel van gerichte publiciteit, bezoeken of uitnodigingen;

- waar dienstig, het bijwonen van en als waarnemer aanwezig zijn bij processen van mensenrechtenverdedigers.

Bevordering van respect voor mensenrechtenverdedigers in betrekkingen met derde landen en in multilaterale fora

11. Doel van de EU is derde landen te beïnvloeden om hun verplichtingen inzake de rechten van mensenrechtenverdedigers na te komen en hen te beschermen tegen aanvallen en bedreigingen van niet-statelijke actoren. De EU zal in haar contacten met derde landen indien nodig duidelijk maken dat alle landen de desbetreffende internationale normen en standaarden moeten overnemen en deze moeten naleven, met name de VN-verklaring. Het algemene doel moet zijn een klimaat te creëren waarin mensenrechtenverdedigers vrijelijk hun activiteiten kunnen ontplooien. De EU zal haar doelstellingen bekendmaken als een integraal deel van haar mensenrechtenbeleid en benadrukken dat zij veel belang hecht aan de bescherming van verdedigers van de mensenrechten. Tot de maatregelen ter ondersteuning van deze doelstellingen behoren:

- wanneer het voorzitterschap, of de hoge vertegenwoordiger voor het GBVD of de speciale vertegenwoordigers en speciale gezanten van de EU, of de Europese Commissie een land bezoeken zullen zij waar nodig ook mensenrechtenverdedigers ontmoeten, en hun zaak aan de orde stellen, als integraal onderdeel van hun bezoeken aan derde landen;

- waar nodig zal de situatie van mensenrechtenverdedigers onderdeel zijn van de mensenrechtencomponent van de politieke dialoog tussen de EU en derde landen en regionale organisaties. De EU zal haar steun benadrukken voor mensenrechtenverdedigers en hun werk, en telkens wanneer dat nodig is specifieke probleemgevallen aan de orde stellen;

- nauwe samenwerking met gelijkgestemde landen die er dezelfde standpunten op nahouden, met name in de mensenrechtencommissie en de Algemene Vergadering van de VN;

- bevordering van de versterking van bestaande regionale mechanismen voor de bescherming van mensenrechtenverdedigers, zoals het contactpunt voor mensenrechtenverdedigers van de Afrikaanse Commissie voor de rechten van mensen en volken en de speciale eenheid mensenrechtenverdedigers van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de rechten van de mens, en de instelling van geschikte mechanismen in gebieden waar die ontbreken.

Steun voor de speciale procedures van de Commissie voor de rechten van de mens van de VN, waaronder de speciale vertegenwoordiger inzake mensenrechtenverdedigers

12. De EU erkent dat de speciale procedures van de mensenrechtencommissie van de VN (speciale rapporteurs, speciale vertegenwoordigers, onafhankelijke experts en werkgroepen) wegens hun onafhankelijkheid en onpartijdigheid, hun vermogen om te reageren en zich uit te spreken tegen schendingen waarvan mensenrechtenverdedigers, overal ter wereld, het slachtoffer zijn en landen te bezoeken, essentieel zijn voor de internationale inspanningen ter bescherming van mensenrechtenverdedigers. Terwijl de speciale vertegenwoordiger voor mensenrechtenverdedigers op dit vlak een specifieke rol heeft, zijn ook de opdrachten van andere speciale procedures van betekenis voor mensenrechtenverdedigers. Maatregelen van de EU om de speciale procedures te steunen zijn o.a.:

- staten ertoe aan te sporen om verzoeken voor landenbezoeken door speciale procedures van de VN principieel te accepteren;

- via de EU-missies, het gebruik van de thematische procedures van de VN door lokale mensenrechtengroeperingen en mensenrechtenverdedigers te bevorderen, ook, maar niet uitsluitend, het bevorderen van contacten en informatie-uitwisseling tussen thematische procedures en mensenrechtenverdedigers;

- aangezien de speciale procedures hun opdracht niet kunnen uitoefenen zonder toereikende middelen, zullen de EU-lidstaten de toewijzing van voldoende middelen uit de algemene begroting van het bureau van de Hoge Commissaris voor mensenrechten steunen.

Praktische steun voor mensenrechtenverdedigers, ook via ontwikkelingsbeleid

13. Programma's van de Europese Gemeenschap en de lidstaten die erop gericht zijn de ontwikkeling van democratische processen en instellingen te steunen, en de mensenrechten in ontwikkelingslanden te bevorderen en te beschermen, behoren tot het brede scala aan vormen van praktische steun voor het bijstaan van mensenrechtenverdedigers. Die omvatten, maar zijn niet per se beperkt tot, de ontwikkeling van samenwerkingsprogramma's tussen lidstaten. Praktische steun kan de volgende vormen aannemen:

- bilaterale mensenrechten- en democratiseringsprogramma's van de Europese Gemeenschap en de lidstaten moeten meer acht slaan op de noodzaak steun te verlenen aan de ontwikkeling van democratische processen en instellingen, en aan de bevordering en bescherming van mensenrechten in ontwikkelingslanden, onder meer door mensenrechtenverdedigers te steunen via activiteiten als capaciteitsopbouw en bewustmakingscampagnes;

- aanmoediging van en steun voor de instelling en het werk van nationale organen voor bevordering en bescherming van de mensenrechten, opgericht conform de beginselen van Parijs, zoals nationale mensenrechteninstellingen, ombudsmannen en mensenrechtencommissies.

- netwerken van mensenrechtenverdedigers op internationaal niveau tot stand te helpen brengen, ook door bijeenkomsten van mensenrechtenverdedigers te vergemakkelijken;

- ervoor zorgen dat mensenrechtenverdedigers in derde landen toegang hebben tot hulpbronnen, ook financiële, uit het buitenland;

- ervoor zorgen dat in programma's voor mensenrechteneducatie onder meer gepoogd wordt de verklaring inzake de mensenrechtenverdedigers van de VN ingang te doen vinden.

Rol van de werkgroepen van de Raad

14. Overeenkomstig zijn mandaat zal het COHOM in nauwe coördinatie en samenwerking met andere bevoegde werkgroepen van de Raad toezicht houden op de uitvoering en het vervolg van de richtsnoeren inzake mensenrechtenverdedigers. Dat houdt o.a. in:

- bevorderen dat het onderwerp van de mensenrechtenverdedigers wordt opgenomen in EU-beleid en EU-maatregelen die daarmee verband houden,
- met geregelde tussenpozen de uitvoering van de richtsnoeren toetsen;
- doorgaan met het bestuderen van manieren om samen te werken met de VN en andere internationale en regionale mechanismen ter ondersteuning van mensenrechten-verdedigers.
- jaarlijks via het PVC dan wel het COREPER aan de Raad rapporteren over de voortgang die bij de uitvoering van de richtsnoeren is gemaakt.

Declaration on the Right and Responsibility of Individuals, Groups and Organs of Society to Promote and Protect Universally Recognized Human Rights and Fundamental Freedoms

The General Assembly,

Reaffirming the importance of the observance of the purposes and principles of the Charter of the United Nations for the promotion and protection of all human rights and fundamental freedoms for all persons in all countries of the world,

Reaffirming also the importance of the Universal Declaration of Human Rights2 and the International Covenants on Human Rights as basic elements of international efforts to promote universal respect for and observance of human rights and fundamental freedoms and the importance of other human rights instruments adopted within the United Nations system, as well as those at the regional level,

Stressing that all members of the international community shall fulfil, jointly and separately, their solemn obligation to promote and encourage respect for human rights and fundamental freedoms for all without distinction of any kind, including distinctions based on race, colour, sex, language, religion, political or other opinion, national or social origin, property, birth or other status, and reaffirming the particular importance of achieving international cooperation to fulfil this obligation according to the Charter,

Acknowledging the important role of international cooperation for, and the valuable work of individuals, groups and associations in contributing to, the effective elimination of all violations of human rights and fundamental freedoms of peoples and individuals, including in relation to mass, flagrant or systematic violations such as those resulting from apartheid, all forms of racial discrimination, colonialism, foreign domination or occupation, aggression or threats to national sovereignty, national unity or territorial integrity and from the refusal to recognize the right of peoples to self-determination and the right of every people to exercise full sovereignty over its wealth and natural resources,

Recognizing the relationship between international peace and security and the enjoyment of human rights and fundamental freedoms, and mindful that the absence of international peace and security does not excuse non-compliance,

Reiterating that all human rights and fundamental freedoms are universal, indivisible, interdependent and interrelated and should be promoted and implemented in a fair and equitable manner, without prejudice to the implementation of each of those rights and freedoms,

Stressing that the prime responsibility and duty to promote and protect human rights and fundamental freedoms lie with the State,

Recognizing the right and the responsibility of individuals, groups and associations to promote respect for and foster knowledge of human rights and fundamental freedoms at the national and international levels,

Declares:

Article 1

Everyone has the right, individually and in association with others, to promote and to strive for the protection and realization of human rights and fundamental freedoms at the national and international levels.

Article 2

1. Each State has a prime responsibility and duty to protect, promote and implement all human rights and fundamental freedoms, inter alia, by adopting such steps as may be necessary to create all conditions necessary in the social, economic, political and other fields, as well as the legal guarantees required to ensure that all persons under its jurisdiction, individually and in association with others, are able to enjoy all those rights and freedoms in practice.

2. Each State shall adopt such legislative, administrative and other steps as may be necessary to ensure that the rights and freedoms referred to in the present Declaration are effectively guaranteed.

Article 3

Domestic law consistent with the Charter of the United Nations and other international obligations of the State in the field of human rights and fundamental freedoms is the juridical framework within which human rights and fundamental freedoms should be implemented and enjoyed and within which all activities referred to in the present Declaration for the promotion, protection and effective realization of those rights and freedoms should be conducted.

Article 4

Nothing in the present Declaration shall be construed as impairing or contradicting the purposes and principles of the Charter of the United Nations or as restricting or derogating from the provisions of the Universal Declaration of Human Rights,2 the International Covenants on Human Rights and other international instruments and commitments applicable in this field.

Article 5

For the purpose of promoting and protecting human rights and fundamental freedoms, everyone has the right, individually and in association with others, at the national and international levels:

(a) To meet or assemble peacefully;

(b) To form, join and participate in non-governmental organizations, associations or groups;

(c) To communicate with non-governmental or intergovernmental organizations.

Article 6

Everyone has the right, individually and in association with others:

(a) To know, seek, obtain, receive and hold information about all human rights and fundamental freedoms, including having access to information as to how those rights and freedoms are given effect in domestic legislative, judicial or administrative systems;

(b) As provided for in human rights and other applicable international instruments, freely to publish, impart or disseminate to others views, information and knowledge on all human rights and fundamental freedoms;

(c) To study, discuss, form and hold opinions on the observance, both in law and in practice, of all human rights and fundamental freedoms and, through these and other appropriate means, to draw public attention to those matters.

Article 7

Everyone has the right, individually and in association with others, to develop and discuss new human rights ideas and principles and to advocate their acceptance.

Article 8

1. Everyone has the right, individually and in association with others, to have effective access, on a non-discriminatory basis, to participation in the government of his or her country and in the conduct of public affairs.

2. This includes, inter alia, the right, individually and in association with others, to submit to governmental bodies and agencies and organizations concerned with public affairs criticism and proposals for improving their functioning and to draw attention to any aspect of their work that may hinder or impede the promotion, protection and realization of human rights and fundamental freedoms.

Article 9

1. In the exercise of human rights and fundamental freedoms, including the promotion and protection of human rights as referred to in the present Declaration, everyone has the right, individually and in association with others, to benefit from an effective remedy and to be protected in the event of the violation of those rights.

2. To this end, everyone whose rights or freedoms are allegedly violated has the right, either in person or through legally authorized representation, to complain to and have that complaint promptly reviewed in a public hearing before an independent, impartial and competent judicial or other authority established by law and to obtain from such an authority a decision, in accordance with law, providing redress, including any compensation due, where there has been a violation of that person's rights or freedoms, as well as enforcement of the eventual decision and award, all without undue delay.

3. To the same end, everyone has the right, individually and in association with others, inter alia:

(a) To complain about the policies and actions of individual officials and governmental bodies with regard to violations of human rights and fundamental freedoms, by petition or other appropriate means, to competent domestic judicial, administrative or legislative authorities or any other competent authority provided for by the legal system of the State, which should render their decision on the complaint without undue delay;

(b) To attend public hearings, proceedings and trials so as to form an opinion on their compliance with national law and applicable international obligations and commitments;

(c) To offer and provide professionally qualified legal assistance or other relevant advice and assistance in defending human rights and fundamental freedoms.

4. To the same end, and in accordance with applicable international instruments and procedures, everyone has the right, individually and in association with others, to unhindered access to and communication with international bodies with general or special competence to receive and consider communications on matters of human rights and fundamental freedoms.

5. The State shall conduct a prompt and impartial investigation or ensure that an inquiry takes place whenever there is reasonable ground to believe that a violation of human rights and fundamental freedoms has occurred in any territory under its jurisdiction.

Article 10

No one shall participate, by act or by failure to act where required, in violating human rights and fundamental freedoms and no one shall be subjected to punishment or adverse action of any kind for refusing to do so.

Article 11

Everyone has the right, individually and in association with others, to the lawful exercise of his or her occupation or profession. Everyone who, as a result of his or her profession, can affect the human dignity, human rights and fundamental freedoms of others should respect those rights and freedoms and comply with relevant national and international standards of occupational and professional conduct or ethics.

Article 12

1. Everyone has the right, individually and in association with others, to participate in peaceful activities against _violations of human rights and fundamental freedoms.

2. The State shall take all necessary measures to ensure the protection by the competent authorities of everyone, individually and in association with others, against any violence, threats, retaliation, de facto or de jure adverse discrimination, pressure or any other arbitrary action as a consequence of his or her legitimate exercise of the rights referred to in the present Declaration.

3. In this connection, everyone is entitled, individually and in association with others, to be protected effectively under national law in reacting against or opposing, through peaceful means, activities and acts, including those by omission, attributable to States that result in violations of human rights and fundamental freedoms, as well as acts of violence perpetrated by groups or individuals that affect the enjoyment of human rights and fundamental freedoms.

Article 13

Everyone has the right, individually and in association with others, to solicit, receive and utilize resources for the express purpose of promoting and protecting human rights and fundamental freedoms through peaceful means, in accordance with article 3 of the present Declaration.

Article 14

1. The State has the responsibility to take legislative, judicial, administrative or other appropriate measures to promote the understanding by all persons under its jurisdiction of their civil, political, economic, social and cultural rights.

2. Such measures shall include, inter alia:

   (a) The publication and widespread availability of national laws and regulations and of applicable basic international human rights instruments;

   (b) Full and equal access to international documents in the field of human rights, including the periodic reports by the State to the bodies established by the international human rights treaties to which it is a party, as well as the summary records of discussions and the official reports of these bodies.

3. The State shall ensure and support, where appropriate, the creation and development of further independent national institutions for the promotion and protection of human rights and fundamental freedoms in all territory under its jurisdiction, whether they be ombudsmen, human rights commissions or any other form of national institution.

Article 15

The State has the responsibility to promote and facilitate the teaching of human rights and fundamental freedoms at all levels of education and to ensure that all those responsible for training lawyers, law enforcement officers, the personnel of the armed forces and public officials include appropriate elements of human rights teaching in their training programme.

Article 16

Individuals, non-governmental organizations and relevant institutions have an important role to play in contributing to making the public more aware of questions relating to all human rights and fundamental freedoms through activities such as education, training and research in these areas to strengthen further, inter alia, understanding, tolerance, peace and friendly relations among nations and among all racial and religious groups, bearing in mind the various backgrounds of the societies and communities in which they carry out their activities.

Article 17

In the exercise of the rights and freedoms referred to in the present Declaration, everyone, acting individually and in association with others, shall be subject only to such limitations as are in accordance with applicable international obligations and are determined by law solely for the purpose of securing due recognition and respect for the rights and freedoms of others and of meeting the just requirements of morality, public order and the general welfare in a democratic society.

Article 18

1. Everyone has duties towards and within the community, in which alone the free and full development of his or her personality is possible.

2. Individuals, groups, institutions and non-governmental organizations have an important role to play and a responsibility in safeguarding democracy, promoting human rights and fundamental freedoms and contributing to the promotion and advancement of democratic societies, institutions and processes.

3. Individuals, groups, institutions and non-governmental organizations also have an important role and a responsibility in contributing, as appropriate, to the promotion of the right of everyone to a social and international order in which the rights and freedoms set forth in the Universal Declaration of Human Rights and other human rights instruments can be fully realized.

Article 19

Nothing in the present Declaration shall be interpreted as implying for any individual, group or organ of society or any State the right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of the rights and freedoms referred to in the present Declaration.

Article 20

Nothing in the present Declaration shall be interpreted as permitting States to support and promote activities of individuals, groups of individuals, institutions or non-governmental organizations contrary to the provisions of the Charter of the United Nations.

Toepasselijke internationale instrumenten

- Universele Verklaring van de rechten van de mens
- Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten
- Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing
- Verdrag inzake de rechten van het kind
- Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen
- Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie
- Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en bijbehorende protocollen alsmede de desbetreffende jurisprudentie van het Europees Hof van de Rechten van de Mens
- Europees Sociaal Handvest/Herzien Europees Sociaal Handvest
- Afrikaans Handvest voor de rechten van mensen en volken
- Amerikaanse Conventie van de rechten van de mens
- Verdragen van Genève betreffende de bescherming van oorlogsslachtoffers en bijbehorende protocollen alsmede de gewoonterechtelijke normen van het humanitair recht die gelden bij gewapende conflicten
- Verdrag van Genève van 1951 betreffende de status van vluchtelingen, en bijbehorend Protocol van 1967
- Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof
- Verklaring betreffende de rechten en verantwoordelijkheden van personen, groeperingen en maatschappelijke instanties voor de bevordering en bescherming van universeel erkende mensenrechten en fundamentele vrijheden.